EDUCATION JOURNAL,
Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

The Development of a Model in Preparation for Practicing Experience Training to Enhance Learning Management Ability for Student Teachers of Lampang Rajabhat University

ปณิสรา จันทร์ปาละ[1], ชรัญรักษ์ ปัญญามูลวงษา[2], วิมพ์วิภา บุญกลิ่น[3]
Panisara Chanpala[1], Charunrak Punyamoonwongsa[2], Wimwipa Boonklin[3]
Corresponding Author E-mail: panisplam5669@gmail.com

Received: 2022-08-31; **Revised:** 2022-11-26; **Accepted:** 2022-12-10

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูระหว่างก่อนและหลังการเรียนโดยใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 2) แบบสัมภาษณ์แนวทางการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 3) แบบประเมินคุณภาพรูปแบบ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 และ 4) แบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.26 ถึง 0.38 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.51 ถึง 0.76 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา และทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาครูต้องการจะพัฒนาทักษะการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และครูพี่เลี้ยงต้องการให้มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน

2. รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.52, S.D. = 0.29) และ 3) นักศึกษาครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้หลังเรียนโดยใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการเตรียมความพร้อม, การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, การจัดการเรียนรู้

[1] อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
[1] Lecturer, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University
[2] อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
[2] Lecturer, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University
[3] อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
[3] Lecturer, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

Abstract

This research aimed to 1) study the data base for model development 2) create and verify the model quality and 3) compare the students' ability in learning management before and after using the model. The sample group was 30 fourth year Bachelor's degree students' in 1st semester, academic year 2020, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University obtained by simple random sampling, using the lottery. The research instruments were the learning management development questionnaire by IOC = 0.6 - 1.0, the student teacher preparation testing form by IOC = 0.6 - 1.0, the model quality evaluation form by IOC = 0.8 - 1.0, and the students' ability testing form by IOC = 0.6 - 1.0, p = 0.26 - 0.38, r = 0.51 - 0.76 and α = 0.96. The data were analyzed by mean, standard deviation, content analysis and t-test. The research results were found as follows;

1. The student teachers had to develop the active learning management model and the school advisor recommended them to have more variety of leaning activity which directly and effectively support the learners.

2. The development of a model in preparation for practicing experience training to enhance learning management ability for student teachers of Lampang Rajabhat University consisted of 5 elements; principle, objective, contents, activity management process, and evaluation. The development of a model in preparation for practicing experience training to enhance learning management ability for student teachers of Lampang Rajabhat University was then verified by experts found that the model was the highest level at $\bar{X}$= 4.52, S.D. = 0.29. 3) The student teachers had more ability after using the model which was in higher at .05 level of significance.

Keywords: Preparation Model, Teacher professional experience training, Learning Management

บทนำ

ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ วิถีชีวิต วัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมบริบทรอบตัว เป็นยุคที่ต้องพัฒนาคนให้มีความพร้อมสู้ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ การศึกษาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความสมดุลในทุกมิติ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์. 2558: 1) ซึ่งทุกประเทศในโลกต่างก็ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนในชาติของตนเองให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ โดยจะต้องมีคุณสมบัติด้านสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี มีสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างมาก ในการที่จะพัฒนาให้มนุษย์มีประสิทธิภาพและศักยภาพสูงสุด อีกอย่างการศึกษาของไทยมีการปฏิรูปครั้งใหญ่ได้มีวิวัฒนาการมาเรื่อย ๆ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของทุกคนที่อยู่ในวงการศึกษามีจุดประสงค์เดียวกันคือ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการจัดการศึกษา (เอธัส ศิลารักษ์, และจิฑาภรณ์ อินทร์แย้ม. 2563: 59)

การจัดการศึกษา ครูนับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ครูจึงต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ในสถานการณ์จริง (ทิศนา แขมมณี. 2555: 38) ซึ่งสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของครูนั้น ครูจะต้องมีความรู้ที่ลุ่มลึกตามศาสตร์ของตน และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเกิดเป็นองค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ได้ ที่เรียกว่า ศาสตร์การสอน แต่ในขณะเดียวกันครูโดยส่วนใหญ่ยังขาดศิลปะการสอน ซึ่งเป็นความสามารถของครูที่จะนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ซึ่งทั้งศาสตร์การสอนและศิลปะการสอนนี้ ถือว่ามีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2557: 23) และครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเก่งทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ จนกล่าวได้ว่าครูเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตครูควรตระหนักถึงจุดมุ่งหมายและคุณภาพของนักศึกษาครูที่จะออกสู่สังคม ให้มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะการเตรียมการในส่วนของหลักสูตรวิชาชีพครู ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตและพัฒนาบัณฑิตครูให้มีคุณภาพ เพราะบัณฑิตครูเหล่านี้เมื่อจบการศึกษาต้องประกอบวิชาชีพครูและสามารถปฏิบัติการสอนในหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู ซึ่งได้แก่ คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์จะต้องปรับหลักสูตร ปรับการเรียนการสอนให้สามารถผลิตบัณฑิตครูที่มีความเชี่ยวชาญตรงตามสมรรถนะทางวิชาชีพครู (ปิยะนารถ จันทร์เล็ก. 2556: 4) โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้ ในระดับการศึกษาจะเห็นว่าหลักสูตรการผลิตครูต่างจัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกหลักสูตร แม้ว่าลักษณะหรือรูปแบบกระบวนการอาจแตกต่างกันไปตามสภาพบริบท แต่ก็มีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน คือ เพื่อให้นักศึกษาครูได้มีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ในหน้าที่ครูอย่างรอบด้านตลอดจนมีเจคติที่ดีในวิชาชีพ และเห็นแนวทางการพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการวางแผน การเตรียมการ การจัดรูปแบบ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานการฝึกประสบการณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้นักศึกษาครูมีความสามารถที่จะออกปฏิบัติการสอนในช่วงของการฝึกประสบการณ์ คือ การเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาครู โดยเฉพาะความสามารถเฉพาะตน ซึ่งปัญหาโดยส่วนใหญ่ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคือ นักศึกษาที่ออกฝึกปฏิบัติการสอนนั้นยังขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย การจัดการชั้นเรียน เป็นต้น (ธานี นงนุช. 2542: 82) จากผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประจำปีของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ตามสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูของคุรุสภา ในสมรรถนะข้อที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ นักศึกษายังขาดทักษะความสามารถในด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การนำเทคนิคและวิธีการสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน การออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน การจัดการชั้นเรียน และการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ (ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 2563: 3) ทางคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จึงเล็งเห็นความสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาครูก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เน้นการพัฒนานักศึกษาครูให้มีคุณภาพในทุกด้านก่อนออกไปฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาเพื่อให้ก้าวสู่วิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เพื่อมุ่งเน้นในการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนักศึกษาครู เพื่อให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้และเตรียมความพร้อมในทุกด้านก่อนออกไปสู่สถานศึกษาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ เจตคติ เพื่อนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้

1. หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและทำให้น่าสนใจจะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สำหรับเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจแนวคิดการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียน แล้วจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อผู้เรียน (รังสิยา นรินทร์, และคณะ. 2562: 60) การจัดการเรียนรู้ จึงเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่

เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของทั้งผู้สอนและผู้เรียนรวมถึงสิ่งแวดล้อม (สุมน อมรวิวัฒน์. 2533: 460) ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในทุกด้านอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของผู้เรียน (Good. 1973: 588) และ (Moore. 1992: 4) ผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการเพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของตนและการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) ผู้เรียน 2) บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และ 3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน โดยถ้าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ ดำเนินไปได้ด้วยดีจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2546: 35) การจัดการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่มีองค์ประกอบอย่างเป็นระบบครอบคลุมการดำเนินงานตามองค์ประกอบตั้งแต่ การวางแผนออกแบบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จนถึงการประเมินผลการเรียนรู้ (วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. 2542: 255) จากแนวคิดองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ของนักการศึกษาจึงได้นำมากำหนดเป็นความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง นอกจากนี้การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ยังต้องอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อช่วยในการพัฒนาผู้เรียน ได้แก่

1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของคาร์ล โรเจอร์ส (Carl R. Rogers. 1969) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ผู้เรียนจะพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสภาพการณ์ที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูใช้วิธีการสอนแบบชี้แนะและทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการ (process learning) เป็นสำคัญ และควรจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้อบอุ่น ปลอดภัย และครูคอยช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนอย่างสะดวกจนบรรลุผล

1.2 ทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของชิงเกอริง (Chickering. 1993) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การพัฒนานักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความคิด มีวิจารณญาณญาณในการรับรู้ การเชื่อและการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองแต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบกับประสบการณ์และความรู้ ความคิดของตนที่มีอยู่ และที่สำคัญคือการพัฒนาความเป็นตัวตนเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง และพัฒนาตนเองไปสู่ผู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง ในขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.3 แนวคิดการสอนทักษะของ ดี เซคโก (De Cecco. 1968) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การฝึกฝนจากสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองที่มีความคล้ายคลึงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด โดยครูเป็นผู้ให้แรงเสริมทั้งในส่วนที่นักเรียนทำถูกแล้วและส่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง จะทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาที่มีศักยภาพ

ซึ่งจากทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 3 ทฤษฎี ผู้วิจัยได้นำมาทำการสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นหลักการของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ คาร์ล โรเจอร์ส (Carl R. Rogers. 1969)	ทฤษฎีการพัฒนานักศึกษา ของชิงเกอริง (Chickering. 1993)	แนวคิดการสอนทักษะของ ดี เซคโก (De Cecco. 1968)	หลักการของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกบีบบังคับ โดยครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือชี้แนะ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เน้นการจัดการเรียนการ	เน้นการพัฒนานักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยในการรับรู้ การเชื่อและการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบกับประสบการณ์และความรู้ ความคิดของตน	การฝึกฝนจากสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองที่มีความคล้ายคลึงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด โดยครูเป็นผู้ให้แรงเสริมทั้งในส่วนที่นักเรียนทำถูกแล้วและส่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง จะทำให้	มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ (Process of Learning) ที่ครูจัดขึ้น โดยการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและฝึกฝนภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จากสถานการณ์

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ คาร์ล โรเจอร์ส (Carl R. Rogers. 1969)	ทฤษฎีการพัฒนานักศึกษา ของชิงเกอริง (Chickering. 1993)	แนวคิดการสอนทักษะของ ดี เซคโก (De Cecco. 1968)	หลักการของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
สอนที่เป็นกระบวนการ (Process of Learning) จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี	เน้นการพัฒนาความเป็นตัวตนเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง และพัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ	ผู้เรียนมีการพัฒนาที่มีศักยภาพ	จริงหรือสถานการณ์จำลอง โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการส่วนร่วมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2. หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ความหมายของรูปแบบ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2547: 46) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบอาจเป็นเพียงของจริงหรือการจำลองของจริง หรืออาจจะมีลักษณะเป็นทฤษฎี หรืออาจเป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่รูปธรรมหรือการปฏิบัติได้

ธัญพร ชื่นกลิ่น (2553: 103) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง โครงสร้างความคิดที่แสดงองค์ประกอบต่าง ๆ และสัมพันธ์กันขององค์ประกอบเหล่านั้น

ทิศนา แขมมณี (2555: 220) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า เป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจน หรือเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบเสาะหาคำตอบ ความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

สรุปได้ว่า รูปแบบหมายถึง กรอบแนวคิดในการอธิบายคุณลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งที่เป็นชุดของตัวแปรหรือองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ องค์ประกอบของรูปแบบจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบ ซึ่งเชื่อมโยงจากทฤษฎีแสดงให้เห็น ถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของเรื่องให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

องค์ประกอบของรูปแบบ

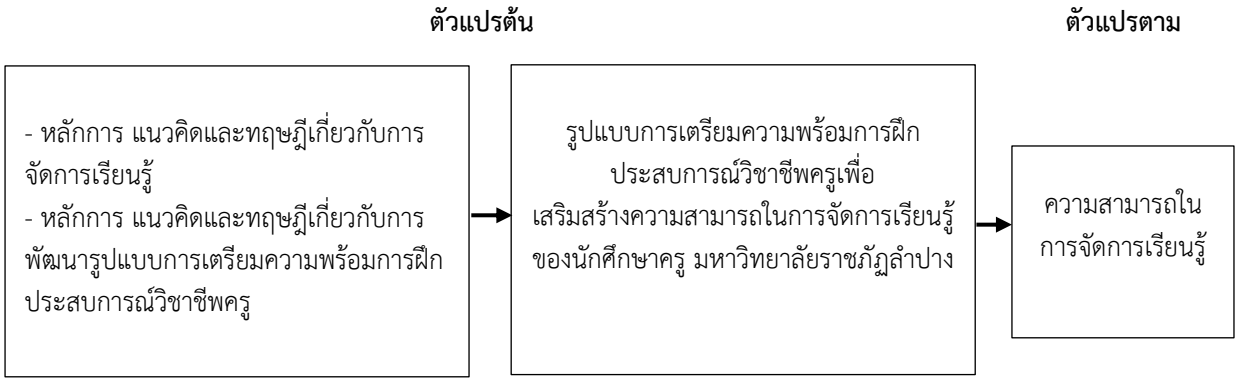
นักการศึกษาได้อธิบายถึงองค์ประกอบของรูปแบบได้ 4 องค์ประกอบดังนี้ ฮัสเซน และ โพสเล็ทเวท (Husen, & Postlethwaite. 1994: 3865; ทิศนา แขมมณี. 2555: 220)

1. รูปแบบสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา สามารถทดสอบ / สังเกตได้
2. มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุอธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้น/ ปรากฏกลไกลเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษาและอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษา
3. รูปแบบช่วยจินตนาการสร้างความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา / ช่วยสืบเสาะความรู้
4. รูปแบบมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

Bardo, & Hartman (1982: 70) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า การที่จะระบุรูปแบบหนึ่งจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้างไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ตัวอย่าง

สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาครูเท่าที่พบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าส่วนใหญ่จะกล่าวถึง หลักการของรูปแบบ จุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมิลผลของรูปแบบ ดังนั้นองค์ประกอบของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงกำหนดองค์ประกอบไว้ 5 องค์ประกอบได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบบ One group pretest – posttest design ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 138 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ใช้ในการสอบถามการสอบถามนักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 ที่กำลังฝึกสอนอยู่ในสถานศึกษา โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทางอินเตอร์เน็ต ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ประเด็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ประกอบไปด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความต้องการในการพัฒนานักศึกษาครูรุ่นน้องก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2) ทักษะการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนาก่อนออกฝึก และ 3) สิ่งที่ต้องการเน้นในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพ ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0

2.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้ในการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์ออนไลน์ผ่าน Google Meet ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 ประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่นักศึกษาครู ประกอบไปด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) จุดเด่นของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2) สิ่งที่ครูพี่เลี้ยงต้องการให้เตรียมความพร้อมแก่นักศึกษาครูก่อนออกฝึกประสบการณ์ และ 3) แนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครูก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์อยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0

2.3 แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีลักษณะเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ข้อคำถามมีความตรงตามเนื้อหามีค่าอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0

2.4 แบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู มีลักษณะข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 6 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยใช้เกณฑ์การวัดเป็นรูบิคส์ โดยวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูจาก 3

องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) ความสามารถด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และ 3) ความสามารถด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์ ตั้งแต่ 0.6 ถึง 1.0 มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.26 ถึง 0.38 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.51 ถึง 0.76 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนเรียน	ทดลองโดยใช้รูปแบบ	หลังเรียน
n	T1	X	T2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ข้อมูลผลจากการสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและการหาคุณภาพเครื่องมือ โดยประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการทดลองด้วยการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้

4.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 10 ชั่วโมง

4.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบวัดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ฉบับเดิม

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

4.1.1 การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับเนื้อหาจุดประสงค์ของแบบทดสอบ (IOC: Index of Item - Objective Congruence) ถ้าดัชนีความสอดคล้องมีค่า ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป แสดงว่าข้อสอบนั้นมีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อสอบ

4.1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach)

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

4.2.1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)

4.2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2.3 ค่า t-test

4.2.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

1. ผลจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ชั้นปีที่ 5 ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา จำนวน 10 คน พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครูรุ่นน้องก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทักษะการจัดการเรียนการสอน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างมีคุณภาพ โดยนักศึกษามีความต้องการในการพัฒนาทักษะการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มากที่สุด

2. ผลจากการสัมภาษณ์แนวทางการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่นักศึกษาครู โดยได้สัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 5 คน พบว่า ประเด็นที่ครูพี่เลี้ยงต้องการให้ทางมหาวิทยาลัยเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาครูก่อนออกฝึกปฏิบัติการสอนมากที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

1. ผลการสร้างรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สร้างขึ้น มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ (Process of Learning) ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและฝึกฝนภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ 2) วัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ 3) เนื้อหาสาระ ครอบคลุมเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 4) กระบวนการจัดกิจกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความคุ้นเคย (Familiar) เป็นขั้นการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรทั้งนักศึกษาและผู้อสน โดยใช้กิจกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการให้นักศึกษาผ่อนคลาย และกระตุ้นความสนใจของนักศึกษา ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นที่นักศึกษาได้วิเคราะห์ทักษะหรือความสามารถของตนเองที่มีอยู่ และพิจารณาทักษะความสามารถที่ตนเองยังขาดไปหรือต้องการที่จะพัฒนาให้ดีขึ้น ขั้นที่ 3 สังเกต (Observe) ขั้นนี้นักศึกษาจะได้เรียนรู้จากตัวอย่าง/กรณีศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางให้นักศึกษาได้วางแผนในการปฏิบัติงานของตนเอง ขั้นที่ 4 ความรู้ (Knowledge) ขั้นนี้นักศึกษาจะได้เรียนรู้เนื้อหาสาระ ความรู้ เทคนิคและวิธีการตามหัวข้อที่กำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำไปลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริงในขั้นต่อไป ขั้นที่ 5 กระทำ (Action) ขั้นนี้ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและทำงานร่วมกันเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยนำความรู้ที่ได้เรียนรู้นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน นักศึกษาเป็นผู้ออกแบบชิ้นงานทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม ขั้นที่ 6 สะท้อนผล (Reflection) ขั้นนี้นักศึกษาจะได้สะท้อนผลที่ได้จากการปฏิบัติงาน และจากการสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยการนำเสนอผลจากการปฏิบัติ โดยมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำชี้แนะในการปรับปรุงงานให้สมบูรณ์และมีคุณภาพ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เมื่อออกไปเป็นครูต่อไปได้ และ 5) การวัดและประเมินผล เป็นการประเมินผลความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู เกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของนักศึกษาครูในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่าในภาพรวมของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52, S.D. = 0.29) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มี 3 ด้าน คือ ด้านหลักการของรูปแบบ ($\overline{X}$ = 4.80, S.D. = 0.32) ด้านเนื้อหาสาระ ($\overline{X}$ = 4.78, S.D. = 0.33) และด้านการวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.33) ส่วนด้านที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ ($\overline{X}$ = 4.44, S.D. = 0.00) ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\overline{X}$ = 4.22, S.D. = 0.33) และด้านกระบวนการจัดกิจกรรม ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.32)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ระหว่างก่อนและหลังเรียนการเรียนโดยใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
คะแนนทดสอบก่อนเรียน	30	17.17	2.49			
				29	6.44*	0.00
คะแนนทดสอบหลังเรียน	30	20.33	2.58			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครู ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.17 และ 20.33 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาครูสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการดำเนินการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ 4) กระบวนการจัดกิจกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความคุ้นเคย (Familiar) ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ (Analysis) ขั้นที่ 3 สังเกต (Observe) ขั้นที่ 4 ความรู้ (Knowledge) ขั้นที่ 5 กระทำ (Action) ขั้นที่ 6 สะท้อนผล (Reflection) และ 5) การวัดและประเมินผล เมื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากการสอบถามและสัมภาษณ์นักศึกษาครูและครูพี่เลี้ยง รวมถึงการศึกษาหลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเตรียมความพร้อม ตลอดจนศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครู ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบและนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ และเขียนรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมฯ โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้อง กำหนดองค์ประกอบ และจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน ตลอดจนทำการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติการ มีการทดลองใช้และแก้ไขปรับปรุงจนได้รูปแบบที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี (2555) ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบไว้ว่า รูปแบบที่ดีจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยมีทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเป็นพื้นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ และองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนารถ จันทร์เล็ก (2556) ได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมเตรียมความพร้อมการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร ผลการวิจับพบว่า รูปแบบกิจกรรมเตรียมความพร้อมการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมา แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนา หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหา กระบวนการจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน (SODAR) ได้แก่ การสำรวจ (Survey) ทางเลือกที่จะปฏิบัติ การสังเกต (Observe)

ตัวแบบการพิจารณาและตัดสินใจ (Decision-making) อย่างกระจ่างค่านิยมเพื่อตัดสินใจเลือกการกระทำ (Action) สิ่งที่เลือกในแบบฉบับเฉพาะตน และการสะท้อนผล (Reflection) การประเมินแนวทางปฏิบัติ และการจัดองค์ประกอบของรูปแบบอย่างเป็นระบบมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวรินทร์ แก้วพรม และคณะ (2564) ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มี 5 องค์ประกอบได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล โดยมีผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ระหว่างก่อนและหลังการเรียนโดยใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ในการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาครูระหว่างก่อนและหลังการเรียนโดยใช้รูปแบบ ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ การเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้หลังการเรียนโดยใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก องค์ประกอบในด้านกระบวนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้ในรูปแบบนั้น มีแนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก ขั้นที่ 1 สร้างความคุ้นเคย (Familiar) ขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้ทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคย ความเป็นมิตรกันทั้งระหว่างนักศึกษาด้วยกันและผู้สอน โดยผู้สอนจัดบรรยากาศในการเรียนโดยการใช้คำถาม การใช้กิจกรรมสันทนาการโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ออกแบบกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกผ่อนคลายและกระตุ้นความสนใจที่จะเรียนรู้ของผู้เรียนในขั้นต่อไป ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ (Analysis) ขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ทักษะหรือความสามารถของตนเองที่มีอยู่และพิจารณาทักษะความสามารถที่ตนเองยังขาดไปหรือต้องการที่จะพัฒนาให้ดีขึ้น โดยการเขียนทักษะความสามารถที่ต้องการพัฒนา เหตุผล และแนวทางในการพัฒนา เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการพัฒนาให้กับตนเอง ขั้นที่ 3 สังเกต (Observe) ขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากตัวอย่าง/กรณีศึกษาที่หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางให้นักศึกษาได้วางแผนในการปฏิบัติงานของตนเองต่อไป ขั้นที่ 4 ความรู้ (Knowledge) ขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาสาระความรู้ เทคนิคและวิธีการตามหัวข้อที่กำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำไปลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริงในขั้นต่อไป ขั้นที่ 5 กระทำ (Action) ขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและทำงานร่วมกันเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยนำความรู้ที่ได้เรียนรู้นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน นักศึกษาต้องเป็นผู้ออกแบบชิ้นงานทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม โดยได้รับความช่วยเหลือชี้แนะจากครู จนได้ผลงานหรือชิ้นงานออกมา ขั้นที่ 6 สะท้อนผล (Reflection) ขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสสะท้อนผลที่ได้จากการปฏิบัติงาน และจากการสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยการนำเสนอผลจากการปฏิบัติ โดยมีวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำชี้แนะในการปรับปรุงงานให้สมบูรณ์และมีคุณภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เมื่อออกไปเป็นครูต่อไปได้ ทำให้นักศึกษาครูได้พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย สามารถลงมือปฏิบัติจนเกิดเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งส่งผลให้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้รูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนก โสภาพิศ (2553) ได้พัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวที่เตรียมความพร้อมด้วยรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับรูปแบบการเตรียมความพร้อมแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 กิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมที่ต้องใช้ระยะเวลาในการลงมือปฏิบัติ ผู้สอนสามารถปรับเพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรมให้มีความเหมาะสมได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่บรรลุตามเป้าหมายของกิจกรรมนั้น ๆ

1.2 ผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างในด้านความสามารถของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ผู้สอนจึงควรชี้แจงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.3 ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ ของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนนำรูปแบบไปใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครู

1.4 ผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำกระบวนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ไปทดลองใช้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในระดับอุดมศึกษาอื่น

2.2 ด้านแบบแผนการวิจัย (Research Design) เพื่อให้แบบแผนการวิจัยแตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ และมีความหลากหลายยิ่งขึ้น ผู้วิจัยที่มีความสนใจสามารถออกแบบแผนการวิจัยเป็นแบบ two groups control group ในการวิจัยครั้งต่อไปได้

2.3 ควรมีการศึกษากระบวนการนำรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปใช้ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). **ศิลปะการสอนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์.

เชาวรินทร์ แก้วพรม, และคณะ. (2564). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์,** 21(4): 115 - 212.

ทิศนา แขมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญพร ชื่นกลิ่น. (2553). **การพัฒนารูปแบบการโค้ช เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.** วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธานี นงนุช. (2542). **ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.** (รายงานผลการวิจัย). อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

ปิยะนารถ จันทร์เล็ก. (2556). **การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเตรียมความพร้อมการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2558). **รู้เนื้อหาก่อนสอนเก่ง การเปลี่ยนวัฒนธรรมคุณภาพในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รังสิยา นรินทร์, และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านโดยการใช้กิจกรรมเป็นฐานในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นแน่วแน่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ,** 19(1): 57 - 70.

รัชนก โสภาพิศ. (2553). **การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว.** วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิชัย ประสิทธิวุฒิเวชช์. 2542. **การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.

ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. (2563). **ผลการประเมินภาพรวมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประจำปีการศึกษา 2562 (รายงานการประเมิน).** คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). **ทฤษฎีการประเมิน.** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมน อมรวิวัฒน์. (2533). **สมบัติทิพย์ของการศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). **หลักการสอน.** กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พริ้นติ้งเฮาส์.

เอธัส ศิลารักษ์, และ จิฑาภรณ์ อินทร์แย้ม. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคซิปปา. **วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,** 3(3): 57 - 67.

Bardo, J. W., & Hartman, J. J. (1982). **Uban Sociology: a systematic Introduction.** U.S.A.: F. E. Peacock.

De Cecco, John P. (1968). **The Psychology of learning and Instruction: Education Psychology.** New Jersey: Prentice-Hall.

Chickering, Arthur W. (1993). **Education and Identity.** (2nd ed.). San Francisco: Jossey gess Publishers.

Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education.** New York: McGraw-Hill Book.

Husen, T., & Postlethwaite, T. N. (1994). **The International Encyclopedia of Education.** (2nd ed.). Oxford: Pergamon Press.

Moore, K. D. (1992). **Classroom teaching skills.** New York: McGraw-Hill.

Roger, C. R. (1969). **Freedom to learn.** Columbus, Ohio: Charles E. Merrill Publishing Company.